



**CLASSICAL GREEK  
HIGHER LEVEL  
PAPER 2**

Thursday 16 May 2002 (morning)

2 hours

---

**INSTRUCTIONS TO CANDIDATES**

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Answer the questions on two passages from Section A and answer one question from Section B.

SECTION A

In this Section answer the questions on two of the passages.

1. The Homeric Epic: Homer, *Odyssey* 9. 216-36.

Καρπαλίμως δ' εἰς ἄντρον ἀφικόμεθ', οὐδέ μιν ἔνδον εὔρομεν, ἀλλ' ἐνόμενέ νομόν κάτα πίονα μῆλα. ἐλθόντες δ' εἰς ἄντρον ἐθηέμεσθα ἕκαστα· ταρσοὶ μὲν τυρῶν βρίθον, στείνοντο δὲ σηκοὶ ἀρνῶν ἢ δ' ἐρίφων· διακεκρμέναι δὲ ἕκασται	220
ἔρχατο, χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι, χωρὶς δ' αὐθ' ἔρσαι· ναῖον δ' ὄρῳ ἄγγεα πάντα, γαυλοὶ τε σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν. ἔνθ' ἐμὲ μὲν πρότισθ' ἔταροι λίσσοντο ἔπεσσι τυρῶν αἰνυμένους ἰέναι πάλιν, αὐτὰρ ἔπειτα	225
καρπαλίμως ἐπὶ νῆα θοὴν ἐρίφους τε καὶ ἄρνας σηκῶν ἐξελάσαντας ἐπιπλεῖν ἄλμυρόν ὕδωρ· ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην, ἦ τ' ἂν πολὺν κέρδιον ἦεν, ὄφρ' αὐτόν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίη. οὐδ' ἄρ' ἔμελλ' ἐτάροισι φανεῖς ἐρατειῶδες ἔσεσθαι.	230
Ἔνθα δὲ πῦρ κήαντες ἐθύσαμεν ἠδὲ καὶ αὐτοὶ τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν, μένομέν τέ μιν ἔνδον ἦμενοι, ἦος ἐπῆλθε νέμων· φέρε δ' ὄβριμον ἄχθος ὕλης ἀζαλέης, ἵνα οἱ ποτιδόρπιον εἴη. ἔντοσθεν δ' ἄντροιο βαλὼν ὄρυμαγδὸν ἔθηκεν· ἡμεῖς δὲ δεῖσαντες ἀπεσσύμεθ' ἐς μυχὸν ἄντρου.	235

- (a) Set this passage in its context in the book. [2 marks]
- (b) Scan line 224 ( ἔνθ' . . . ἔπεσσι ). [1 mark]
- (c) Translate lines 228-9 ( ἀλλ' . . . δοίη ). [2 marks]
- (d) How does the poet create tension and excitement in this passage? [6 marks]
- (e) What precisely are ξείνια (line 229), and what do they represent? [4 marks]

2. Greek Tragedy: Sophocles, *Antigone* 441-64.

ΚΡ. σὲ δὴ, σὲ τὴν νεύουσαν ἐς πέδον κάρα,  
φῆς, ἢ καταρνεί μὴ δεδρακέναι τάδε;  
ΑΝ. καὶ φημί δράσαι κούκ ἀπαρνούμαι τὸ μῆ.  
ΚΡ. σὺ μὲν κομίζοις ἂν σεαυτὸν ἢ θέλεις  
ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον. 445  
σὺ δ' εἶπέ μοι μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,  
ἤδησθα κηρύχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;  
ΑΝ. ἤδη· τί δ' οὐκ ἐμέλλον; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.  
ΚΡ. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους;  
ΑΝ. οὐ γὰρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε, 450  
οὐδ' ἢ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη  
τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὤρισεν νόμους·  
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ψόμην τὰ σὰ  
κηρύγμαθ', ὥστ' ἄγραπτα κάσφαλῆ θεῶν  
νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν· 455  
οὐ γὰρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε  
ζῆ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη.  
τούτων ἐγὼ οὐκ ἐμέλλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς  
φρόνημα δείσασ', ἐν θεοῖσιν τὴν δίκην  
δάσειν. θανουμένη γὰρ ἐξῆδη, τί δ' οὐ; 460  
κέι μὴ σὺ προῦκήρυξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου  
πρόσθεν θανούμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω.  
ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν, ὡς ἐγὼ, κακοῖς  
ζῆ, πῶς ὀδ' οὐχὶ κατθανῶν κέρδος φέρει;

- (a) Set this passage in its context in the play. [2 marks]
- (b) Scan line 449 ( καὶ . . νόμους ). [1 mark]
- (c) Translate lines 463-4 ( ὅστις . . φέρει ). [2 marks]
- (d) How does this conversation illustrate the different moral outlooks of the two speakers? [5 marks]
- (e) Are Antigone's words here broadly consistent with her attitudes elsewhere in the play? [5 marks]

3. Aristophanes' Comedy: Aristophanes, *Frogs* 52-72.

ΔΙ.	καὶ δῆτ' ἐπὶ τῆς νεῶς ἀναγιγνώσκοντί μοι τὴν Ἀνδρομέδαν πρὸς ἑμαυτὸν ἐξαίφνης πόθος τὴν καρδίαν ἐπάταξε πῶς οἶει σφόδρα.	
HP.	πόθος; πόσος τις;	
ΔΙ.	σ μικρός, ἡλίκος Μόλων.	55
HP.	γυναικός;	
ΔΙ.	οὐ δῆτ'.	
HP.	ἀλλὰ παιδός;	
ΔΙ.	οὐδαμῶς.	
HP.	ἀλλ' ἀνδρός;	
ΔΙ.	ἀπαπαῖ.	
HP.	ξυνεγένου τῷ Κλεισθένει;	
ΔΙ.	μὴ σκῶπτέ μ', ὠδέλφ'. οὐ γὰρ ἀλλ' ἔχω κακῶς· τοιούτος ἡμέρος με διαλυμαίνεται.	
HP.	ποιός τις, ὠδελφίδιον;	
ΔΙ.	οὐκ ἔχω φράσαι.	60
	ὄμως γε μέντοι σοι δι' αἰνιγμῶν ἔρω. ἦδη ποτ' ἐπεθύμησας ἐξαίφνης ἔτνους;	
HP.	ἔτνους; βαβαιάξ, μυριάκις γ' ἐν τῷ βίῳ.	
ΔΙ.	ἄρ' ἐκδιδάσκω τὸ σαφές ἢ ἄτερά φράσω;	
HP.	μὴ δῆτα περὶ ἔτνους γε· πάνυ γὰρ μανθάνω.	65
ΔΙ.	τοιουτοσὶ τοίνυν με δαρδάπτει πόθος Εὐριπίδου.	
HP.	καὶ ταῦτα τοῦ τεθνηκότος;	
ΔΙ.	κοῦδεῖς γέ μ' ἂν πείσειεν ἀνθρώπων τὸ μὴ οὐκ ἔλθειν ἐπ' ἐκείνον.	
HP.	πότερον εἰς Ἄιδου κάτω;	
ΔΙ.	καὶ νῆ Δί' εἴ τί γ' ἔστιν ἔτι κατωτέρω.	70
HP.	τί βουλόμενος;	
ΔΙ.	δέομαι ποητοῦ δεξιοῦ. οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί.	

- (a) Set this passage in its context in the play. [2 marks]
- (b) Scan line 61 (ὄμως. . . ἔρω). [1 mark]
- (c) Translate lines 66-7 ( τοιουτοσὶ. . . τεθνηκότος ). [2 marks]
- (d) Explain in detail the word-play on πόθος in this passage. [6 marks]
- (e) What are the main differences between the two speakers and how are they reinforced in this passage? [4 marks]

## 4. Thucydides on Sicily: Thucydides 7. 87.

Τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς 87  
 πρώτους χρόνους μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας  
 καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἳ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνίγος ἔτι  
 5 ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοῦ-  
 ναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν  
 ἐνεωτέριζον, πάντα τε ποιοῦντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν  
 ἐν τῷ αὐτῷ καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις  
 10 ξυννενημένων, οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μετα-  
 βολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον, καὶ ὄσμαι ἦσαν οὐκ  
 ἀνεκτοί, καὶ λιμῶ ἅμα καὶ δίσψῃ ἐπιέζοντο (ἐδίδοσαν γὰρ  
 αὐτῶν ἐκάστῳ ἐπὶ ὀκτῶ μηνῶν κοτύλην ὕδατος καὶ δύο  
 κοτύλας σίτου), ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιοῦτῳ χωρίῳ  
 15 ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅτι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς·  
 καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινες οὕτω διητήθησαν ἀθροῖ-  
 ἐπειτα πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιω-  
 τῶν ξυνεστρίτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν  
 δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβεῖα μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ  
 οὐκ ἐλάσσους ἐπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο  
 20 [Ἑλληνικὸν] τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέ-  
 σθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὦν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ  
 τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρείσι δυστυ-  
 χέστατον· κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες καὶ οὐδὲν  
 25 ὄλιγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες πανωλεθρία δὴ τὸ λεγό-  
 μενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπώλετο, καὶ  
 ὄλιγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ  
 περὶ Σικελίαν γενόμενα.

- (a) Set this passage briefly in its context. [2 marks]
- (b) Translate lines 18-22 (ξυνέβη. . . δυστυχέστατον). [3 marks]
- (c) How does Thucydides' description of the Athenians' physical sufferings provoke the greatest possible pathos? [5 marks]
- (d) Analyse lines 18-26 ( ξυνέβη . . . γενόμενα ). What characteristics of these sentences are calculated to end Thucydides' account of the expedition impressively? [5 marks]

**SECTION B** [10 marks]

*Answer one question from this section.*

5. Do we see any development in the character of Odysseus during the course of the *Odyssey*?
  6. Discuss the gods in *Antigone*. Do they play a similar part in the other tragedies you have read?
  7. How important is the visual element of Aristophanes' comedies?
  8. Do the people of Athens bring their trouble upon themselves according to Thucydides? Do you think a modern historian would agree?
-